

رام ۱۳

شروین وکیلی

رام (روزشمار ایرانی معنادار) کوششی است برای بازسازی تقویم روزشماری معنادار برای ایرانیان، به شکلی که مناسبتها و سالگردهای منسوب به روزها عینیتی علمی داشته باشد و زمان روزمره و معنازوده‌ی امروزی که روزهایمان را پوچ و پوک ساخته را به توالی‌ای معنادار از سالگردِ رخدادهای معنادار تبدیل کند.

سه گوشزد در درباره‌ی طرح رام:

(۱) تمام تاریخ‌هایی که شناسه‌ی میلادی (م.) یا پیشامیلادی (پ.م) ندارند به هجری خورشیدی محاسبه شده‌اند.
(۲) محتوای روزشمار رام نهایی نیست و تا پایان سال ۱۳۹۶ تکمیل می‌شود. هنگام نقل آن به طرح ارجاع دهید و این نکته را در نظر داشته باشید.

(۳) اگر مناسبتی سراغ دارید که نادیده مانده، آن را همراه با نشانی مرجعش در تلگرام بفرستید که در این طرح گنجانده شود:

@SherwinVakili (<https://t.me/SherwinVakili>) / tel.0912-6363764

سیزدهم فروردین

بی‌شک مهمترین ویژگی سیزدهم فروردین آن است که آیین سیزده به در آن برگزار می‌شود، مراسمی که نخستین نشانه‌هایش را در میانرودان باستان می‌بینیم و بقایای نام باستانی‌اش هنوز در جشن آکیتوی آسوری‌ها که در این روز برگزار می‌شود، نمایان است. آسوری‌ها این روز را آغاز سال (رِشا د-شِتا: *reša d-šeta*) یا اول نیسان (حاج نیسان: *hage nisan*) می‌نامند و بهار را با آن آغاز می‌کنند.

آشناترین رخداد تاریخ معاصر ایران که در این روز رخ داد، آن بود که کلنل محمدتقی خان پسیان در این روز به دستور سید ضیاء که تازه به قدرت رسیده بود، قوام‌السلطنه و هوادارانش (نصرت‌الملک، مقبل‌السلطنه، نجدالسلطنه، حاج محمدجعفر کشمیری و مجلل‌التولیه) را دستگیر کرد و به تهران فرستاد. پسیان برای دستگیری این افراد به قریه‌ی ملک‌آباد در سه کیلومتری مشهد سرباز فرستاد که محل سیزده به در کردن والی مشهد (قوام) و دوستانش بود. قوام پس از مدت کوتاهی از زندان به منصب صدارت رسید و پسیان را که سر به قیام برداشته بود شکست داد و از بین برد.

در سطح جهانی سیزدهم فروردین سالگرد چند رخداد فرهنگی است. در سیزدهم فروردین ۱۱۵۹ بتهوون نخستین اجرای سمفونی اولش را در وین رهبری کرد و اولین سینمای آمریکا هم در همین روز به سال ۱۲۸۱ در لس‌آنجلس افتتاح شد. در ضمن این را هم بگوییم که در همین روز به سال ۱۳۶۱ بود که آرژانتین به جزایر

فالکلند حمله برد و جنگ مشهورش با انگلستان را آغاز کرد. در تقویم بین‌المللی سیزدهم فروردین روز جهانی

کتاب کودک و روز آگاهی‌رسانی درباره‌ی بیماری اوتیسم هم هست.

کلنل محمدتقی خان پسیان رئیس ژاندارمری

سیزدهم فروردین بیشتر به خاطر زادگان و درگذشتگانش اهمیت دارد. در میان اهالی ایران زمین مهمتر از همه امام حسن مجتبی دومین امام شیعیان است که در این روز به سال ۵۸ هجری در اثر خوردن خوراک زهرآگین درگذشت. درگذشتگان دیگر این روز عبارتند از مفلح ترک (۲۵۱)، همان سردار خلیفه‌ی عباسی که شورش بردگان به رهبری صاحب‌الزنج را در جنوب ایران سرکوب کرد، حاج شیخ‌الرئیس ابوالحسن میرزا قاجار متخلص به حیرت از بزرگان حکمت و عرفان (۱۲۹۹)، جعفرقلی خان سردار اسعد بختیاری (۱۳۱۳) و علی اکبر

صنعتی مجسمه‌ساز مشهور (۱۳۸۵). در میان نامداران سرزمینهای دیگر هم می‌توان از ساموئل مورس مبدع الفبای

مورس (۱۲۵۱)، ژرژ پمپیدو (۱۳۵۳)، و پاپ ژان پل دوم (۱۳۸۴) یاد کرد که در همین روز فوت کرده‌اند.

علی اکبر صنعتی (بالا) و جیاکونو کازانووا (پایین)

سردار اسعد بختياری

در مقابل زادگان نامدار این روز اغلب غیرایرانی هستند: شارلمانی شاه نامدار فرانکها (۱۲۱)، جیاکومو کازانووا عاشق‌پیشه‌ی مشهور (۱۱۰۴)، هانس کریستین آندرسن داستان‌نویس (۱۲۰۴)، امیل زولای ادیب (۱۲۱۹)، و والتر کرایسلر بنیانگذار شرکت کرایسلر (۱۲۵۴) در این روز زاده شدند. یعنی درگذشتگان این روز بیشتر رهبران دینی و سیاستمداران بوده‌اند، در حالی که بیشتر زادگان نامدارش داستان‌نویس بوده‌اند.

مناسبت: مهمترین مناسبت سیزدهم فروردین همانا آیین سیزده به در است که با واپسین روز جشن آکیتو

در میانرودان باستان برابر می‌افتد، و مراسمی همسان را نیز شامل می‌شود.